

POSTANOWIENIE

Dnia 17 czerwca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mirosław Sadowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marcin Łochowski

SSN Grzegorz Żmij

w sprawie z protestu M.H.
przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej,
przy udziale Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej i Prokuratora
Generalnego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 17 czerwca 2020 r.,
postanawia:

pozostawić protest wyborczy bez dalszego biegu.

UZASADNIENIE

M.H., wyborca umieszczony w spisie wyborców w Ł., 18 maja 2020 r. (data stempla pocztowego) wniosła protest wyborczy, w którym zarzuciła uniemożliwienie jej oraz pozostałym wyborcom, wykonania czynności głosowania. Wnosząca protest wniosła o uznanie konieczności ponowienia czynności głosowania.

W uzasadnieniu wnosząca protest podniosła, że nieprzeprowadzenie wyborów Prezydenta RP w wyznaczonym dniu stanowi naruszenie art. 321 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz.U. 2019, poz. 684 i 1504 oraz 2020, poz. 568, dalej: k.wyb.). Wnosząca protest podkreśliła, że protest złożyła w terminie, albowiem z literalnej treści tego przepisu i jego gramatycznej

wykładni, jednoznacznie wynika, że dopuszczalne jest złożenie protestu pomimo braku podania wyników wyborów. Wnosząca protest podniosła, że nie umożliwiono jej i innym wyborcom, dokonania czynności głosowania w przedmiotowych wyborach, przy czym wybory te nie zostały odwołane. Zdaniem wnoszącej protest, okoliczność ta w niekwestionowany sposób narusza przepisy Kodeksu Wyborczego dotyczące głosowania. Wnosząca protest podkreśliła, że nie zgadza się ze stanowiskiem PKW wyrażonym w uchwale z 10 maja 2020 r. W ocenie wnoszącej protest zgłoszono i prawidłowo zarejestrowano więcej niż jednego kandydata, a zatem absolutnie nie może być mowy o wystąpieniu okoliczności, o których mowa w art. 293 § 3 k.wyb.

W ocenie skarżącej, w świetle literalnej treści przepisów Kodeksu Wyborczego oraz ich gramatycznej wykładni, w zaistniałej sytuacji można byłoby co najwyżej odwoływać się do treści art. 292 § 1 k.wyb., bowiem żaden ze zgłoszonych kandydatów nie uzyskał więcej niż połowy ważnie oddanych głosów. Jednak powstałe okoliczności jednakowej, zerowej liczby oddanych głosów na wszystkich zgłoszonych kandydatów, w oczywisty sposób uniemożliwiają przeprowadzenie tzw. drugiej tury, czyli głosowania w trybie zapisanym w art. 292 § 2 k.wyb.

W świetle występujących okoliczności, prawidłowego zwołania wyborów oraz faktu prawidłowego zarejestrowania wielu kandydatów i tym samym nabycia przez kandydatów i wyborców praw konkurencyjnego i wybierania tylko i wyłącznie pomiędzy prawidłowo zarejestrowanymi kandydatami, zaangażowaniu w realizację tego prawa istotnych sił i środków, a wystąpieniu uchybienia tylko jednej czynności z procesu przeprowadzenia wyborów, czyli prawidłowego przeprowadzenia samego głosowania, wniosek o uznanie konieczności ponowienia tylko i wyłącznie czynności głosowania jest w pełni zasadny. W ocenie wnoszącej protest inne niż wnioskowane rozwiązanie może prowadzić do skutecznego kwestionowania prawidłowości przeprowadzenia całego procesu wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej,

W odpowiedzi na powyższe, Państwowa Komisja Wyborcza (dalej: PKW lub Komisja) wyjaśniła, że w związku z tym, iż głosowanie w wyborach Prezydenta RP zarządzonych na dzień 10 maja 2020 r. nie odbyło się, Komisja działając

na podstawie art. 293 § 1 w związku z § 3 oraz w związku z art. 160 § 1 pkt 1 k.wyb., w dniu 10 maja 2020 r., podjęła „uchwałę nr 129/2020 w sprawie stwierdzenia braku możliwości głosowania na kandydatów w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej”, co jest równoważne w skutkach z przewidzianym w art. 293 § 3 k.wyb. brakiem możliwości głosowania ze względu na brak kandydatów. W konsekwencji proces wyborczy dotyczący wyborów Prezydenta RP zarządzonych na dzień 10 maja 2020 r. został zakończony. Uchwała została przekazana Marszałkowi Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej oraz podana do publicznej wiadomości, a także przekazana do ogłoszenia w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

Komisja stwierdziła jednocześnie, że z uwagi na brak możliwości głosowania na kandydatów i nieprzeprowadzenie w związku z tym głosowania w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 10 maja 2020 r., nie mogła m.in.:

1. ustalić wyników głosowania na kandydatów na Prezydenta Rzeczypospolitej i sporządzić protokołu głosowania (art. 316 k.wyb.);
2. stwierdzić, w drodze uchwały, wyniku wyborów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (art. 317 § 1 k.wyb.);
3. podać do publicznej wiadomości wyników głosowania i wyniku wyborów, w formie obwieszczenia, które podlega ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw (art. 318 § 1 i 3 k.wyb.).

Zdaniem PKW brak było także podstaw do sporządzenia i przekazania Marszałkowi Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Sądowi Najwyższemu sprawozdania z wyborów, gdyż zgodnie z art. 320 k.wyb. sporządza się je nie później niż 14 dnia po podaniu do publicznej wiadomości wyników wyborów, które nie zostały ustalone w konsekwencji nieprzeprowadzenia głosowania. Komisja wskazała także, że brak możliwości stwierdzenia wyniku wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz podania go do wiadomości publicznej oznacza, że nie otworzył się termin do wnoszenia protestów wyborczych, o którym mowa w art. 321 § 1 k.wyb.

Z przedstawionych wyżej względów oraz biorąc pod uwagę, że przepisy Kodeksu wyborczego nie przewidują środka odwoławczego od powołanej wyżej uchwały, PKW wniosła o pozostawienie protestu wyborczego bez rozpoznania z uwagi na brak podstawy do jego wniesienia.

Prokurator Generalny wyraził opinię, że protest należy pozostawić bez dalszego biegu. W uzasadnieniu Prokurator Generalny wskazał na treść uchwały PKW nr 129/2020 z 10 maja 2020 r. w sprawie stwierdzenia braku możliwości głosowania na kandydatów w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz fakt, że wybory prezydenckie w dniu 10 maja 2020 r. nie odbyły się. Wobec powyższego, zdaniem Prokuratora Generalnego protest M.K. nie spełnia wymogów określonych w art. 321 k.wyb., będąc bezprzedmiotowym z uwagi na nieodbycie się wyborów, co również spowodowało że 14-dniowy termin nie rozpoczął swego biegu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Protest należało pozostawić bez dalszego biegu.

W myśl art. 129 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej wyborcy przysługuje prawo zgłoszenia do Sądu Najwyższego protestu przeciwko ważności wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej na zasadach określonych w ustawie. Zgodnie z art. 321 § 1 k.wyb. protest przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej wnosi się na piśmie do Sądu Najwyższego nie później niż w ciągu 14 dni od dnia podania wyników wyborów do publicznej wiadomości przez Państwową Komisję Wyborczą. Nadanie w tym terminie protestu w polskiej placówce pocztowej operatora wyznaczonego w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. - Prawo pocztowe jest równoznaczne z wniesieniem go do Sądu Najwyższego. Wynika z tego, że protest wnosi się „przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej” a termin do jego wniesienia rozpoczyna się „od dnia podania wyników wyborów do publicznej wiadomości przez Państwową Komisję Wyborczą”. Protest złożony przed podaniem wyniku wyboru Prezydenta RP do publicznej wiadomości jest przedwczesny. W szczególności dotyczy to sytuacji, gdy protest został wniesiony przed podaniem przez PKW do publicznej wiadomości wyników wyborów (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 26 maja 2015 r., III SW 12/15).

Artykuł 322 § 1 k.wyb. stanowi, że Sąd Najwyższy pozostawia bez dalszego biegu protest wniesiony przez osobę do tego nieuprawnioną lub niespełniający

warunków określonych w art. 321. Niedopuszczalne jest przywrócenie terminu do wniesienia protestu.

M.H. wniosła protest wyborczy przed dniem ogłoszenia wyniku wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Nie ulega bowiem wątpliwości, że wybory Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzane przez Marszałka Sejmu na dzień 10 maja 2020 r. nie odbyły się, co znalazło odzwierciedlenie w uchwale PKW z 10 maja 2020 r. nr 129/2020 w sprawie stwierdzenia braku możliwości głosowania na kandydatów w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Komisja nie podała wyników tych wyborów, tym samym nie otworzył się termin do wniesienia protestu wyborczego przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, określony w art. 321 § 1 k.wyb. Wbrew twierdzeniu wnoszącej protest, protest wyborczy wniesiony z naruszeniem terminu to zarówno protest przedwczesny, czyli złożony przed dniem ogłoszenia wyników wyborów, jak i protest spóźniony, czyli wniesiony po upływie tego terminu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 20 września 2011 r., III SW 12/11).

Mając na uwadze powyższe, protest wyborczy wniesiony przez M.H. jako niespełniający warunków określonych w art. 321 k.wyb., zgodnie z art. 322 § 1 k.wyb. należało pozostawić bez dalszego biegu.